Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie przygotowania młodzieży na wyzwania XXI wieku: program europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa

(2008/C 319/08)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PASTW CZŁONKOWSKICH ZEBRANI W RADZIE,

MAJĄC NA UWADZE, CO NASTĘPUJE:

1. W konkluzjach Rady Europejskiej z posiedzenia w Lizbonie w dniach 23 i 24 marca 2000 r. ([1]) podkreślono, że inwestowanie w kształcenie i szkolenie ma dla europejskiej gospodarki opartej na wiedzy znaczenie zasadnicze.

2. W zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lutego 2001 r. w sprawie współpracy europejskiej przy ocenie jakości edukacji szkolnej ([2]) zwrócono się do państw członkowskich, aby wspierały doskonalenie ocen jakości w szkolnictwie.

3. W konkluzjach Rady i przedstawicieli państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 14 listopada 2006 r. w sprawie skuteczności i równego dostępu do systemów kształcenia i szkolenia ([3]) zwrócono się do państw członkowskich, aby skutecznie ukierunkowały reformy i inwestycje w dziedzinie kształcenia i szkolenia na poprawę ich jakości i wyrównywanie dostępu do nich i by zwróciły przy tym szczególną uwagę na edukację przedszkolną, programy wczesnej interwencji i równy dostęp do systemów kształcenia i szkolenia.

4. Na mocy decyzji nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ([4]) ustanowiono program działań w zakresie uczenia się przez całe życie.

5. W zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ([5]) wskazano podstawowy zakres wiedzy, umiejętności i postaw, które każdy uczeń przed ukończeniem kształcenia i szkolenia powinien nabyć w stopniu umożliwiającym czynny udział w życiu społecznym w społeczeństwie wiedzy oraz które — ze względu na swój przekrojowy charakter — wymagają podejścia do nauczania wybiegającego poza tradycyjne granice między dyscyplinami.

6. W rezolucji Rady z dnia 15 listopada 2007 r. ([6]) podkreślono, że należy — dzięki kształceniu, szkoleniu i doskonaleniu zawodowemu zapewniającym umiejętności na najwyższym poziomie — nauczać nowych umiejętności na potrzeby nowych miejsc pracy i podnosić ogólny poziom umiejętności, po to by utrzymać i rozwijać innowacyjność, która jest niezbędna do stymulowania wzrostu gospodarczego, konkurencyjności i zatrudnienia.

7. W konkluzjach Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 15 listopada 2007 r. na temat poprawy jakości kształcenia nauczycieli ([7]) podkreślono, że należy zapewnić nauczycielom taką ofertę szkolenia, wsparcia ułatwiającego start w zawodzie oraz doskonalenia zawodowego, która jest skoordynowana, spójna, dysponuje odpowiednimi zasobami i cechuje się odpowiednią jakością.

8. W konkluzjach Rady Europejskiej z marca 2008 roku ([8]) podkreślono, że jednym z najważniejszych czynników decydujących o przyszłym wzroście gospodarczym jest pełen rozwój potencjału obywateli Europy w zakresie innowacyjności i kreatywności, którego podstawą są europejska kultura i wybitne osiągnięcia naukowe; zaapelowano także do państw członkowskich, aby znacznie zmniejszyły liczbę młodych ludzi nieumiejących dobrze czytać oraz przedwcześnie kończących naukę, a także aby podniosły poziom wyników w nauce wśród uczniów wywodzących się ze środowisk imigrantów lub z grup defaworyzowanych.

9. W konkluzjach Rady z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie promowania kreatywności i innowacji przez kształcenie i szkolenie ([9]) zwrócono uwagę, że coraz bardziej potrzeba działań na szczeblu krajowym i współpracy na szczeblu UE, po to by wprowadzić niezbędne zmiany, dzięki którym szkoły będą w stanie przygotować uczniów do stawienia czoła poważnym wyzwaniom i problemom nieustannie zmieniającego się świata.

Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJĄ komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego z dnia 3 lipca 2008 r. pt. „Rozwijanie kompetencji na miarę XXI wieku: plan europejskiej współpracy w zakresie szkół", w którym przedstawiono plan współpracy pomiędzy państwami członkowskimi mający przyspieszyć i rozszerzyć rozwój szkolnictwa.

POTWIERDZAJĄ, ŻE:

1. Bezpłatna obowiązkowa edukacja jest podstawowym prawem wszystkich obywateli, jej zapewnienie jest obowiązkiem władz publicznych, a jej organizacja — zadaniem państw członkowskich.

2. Kształcenie szkolne — obejmujące wszystkie jego formy aż do poziomu średniego — stanowi podstawę procesu uczenia się przez całe życie, ponieważ pozwala uczniom nabyć kompetencje kluczowe, które są dla tego procesu niezbędne i które pomogą nadać kierunek ich rozwojowi osobistemu i zawodowemu.

([1]) Dok. SN 100/1/00 REV 1, pkt 25.
([2]) Dz.U. L 60 z 1.3.2001.
([3]) Dz.U. C 298 z 8.12.2006.
([4]) Dz.U. L 327 z 24.11.2006.
([5]) Dz.U. L 394 z 30.12.2006.
([6]) Dz.U. C 290 z 4.12.2007.
([7]) Dz.U. C 300 z 12.12.2007.
([8]) Dok. 7652/08, pkt 15, s. 10.
([9]) Dz.U. C 141 z 7.6.2008, s. 17.

3. Kształcenie szkolne jest nie tylko ważnym sposobem uspołeczniania ludzi oraz przekazywania im wartości, umiejętności, wiedzy i postaw niezbędnych dla demokracji, aktywności obywatelskiej, dialogu międzykulturowego i rozwoju osobistego, lecz także pełni zasadniczą rolę w przekazywaniu kompetencji kluczowych potrzebnych do pomyślnego uczestnictwa w życiu gospodarczym.

4. Zadaniem szkoły jest zapewnienie uczniom wykształcenia, które pozwoli przystosować się do coraz bardziej zglobalizowanego, konkurencyjnego, zróżnicowanego i złożonego środowiska, gdzie kreatywność, innowacyjność, inicjatywa, przedsiębiorczość oraz wola dalszej nauki liczą się w równym stopniu co wiedza z konkretnych dziedzin.

5. Mimo że odpowiedzialność za organizację systemów kształcenia i szkolenia oraz przekazywane przez nie treści spoczywa na państwach członkowskich, a szkoły cieszą się czasem sporą autonomią, współpraca europejska może odegrać w tej dziedzinie ważną rolę. Może ona pomóc państwom członkowskim zmierzyć się ze wspólnymi wyzwaniami, zwłaszcza dzięki otwartej metodzie koordynacji.

6. We wspólnym interesie państw członkowskich leży współpraca, która pozwoli czerpać korzyści z różnorodnych nowatorskich praktyk o wysokiej jakości stosowanych w systemach szkolnictwa w Unii Europejskiej.

PODKREŚLAJĄ, ŻE:

1. Zważywszy na istotny udział kształcenia i szkolenia w przyszłym wzroście gospodarczym, długotrwałej konkurencyjności i spójności społecznej Unii, a także w promowaniu aktywności obywatelskiej, powinno ono pozostać kluczowym priorytetem następnego cyklu procesu lizbońskiego.

2. Należy dalej rozwijać systemy szkolnictwa, aby zachować spójność społeczną oraz aby — dzięki szerszej dostępności tych systemów i większym możliwościom — każdy młody człowiek był w stanie w pełni rozwinąć swój potencjał i stać się aktywnym członkiem wyłaniającego się społeczeństwa wiedzy.

3. Szkoły powinny promować wśród uczniów kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość przez zapewnienie im stymulującego środowiska pracy. Aby osiągnąć ten cel, szkoły powinny być kreatywnymi i dynamicznymi miejscami, które są otwarte na współpracę i partnerstwo ze światem zewnętrznym i w których panuje zwyczaj przeprowadzania ocen wewnętrznych i zewnętrznych, także z udziałem rodzin, z myślą o rozpoznaniu dziedzin wymagających zmian i ulepszeń.

4. Przeciętne postępy w dążeniu do osiągnięcia trzech europejskich poziomów odniesienia przyjętych przez Radę na rok 2010 i bezpośrednio odnoszących się do szkolnictwa (liczba osób przedwcześnie kończących naukę, umiejętność czytania oraz liczba uczniów kończących edukację na poziomie średnim) są nadal niewystarczające.

5. Spójne podejście do rozwoju kompetencji — oparte na europejskich ramach odniesienia w zakresie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ([1]) — wymaga bardziej zdecydowanych wysiłków na rzecz poprawy umiejętności czytania i innych podstawowych umiejętności, a także bardziej zindywidualizowanego podejścia do nauczania — takiego, które odpowiada niepowtarzalnym potrzebom każdego ucznia, uwzględnia stosowne formy oceny oraz daje większą motywację do nauki.

6. Aby zapewnić wysokiej jakości systemy kształcenia i szkolenia, które są zarówno sprawiedliwe, jak i skuteczne ([2]), należy zadbać o lepszą i bardziej dostępną edukację przedszkolną, ambitne szkoły, które dają wszystkim uczniom — bez względu na pochodzenie — równe szanse, a także o równowagę między nauczaniem ogólnym a nauczaniem specjalnym w przypadku dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

7. Należy również zwiększyć wysiłki, by wdrożyć konkluzje Rady z listopada 2007 roku ([3]), w których zwrócono się do państw członkowskich o zapewnienie nauczycielom oferty kształcenia o wysokiej jakości, wsparcia ułatwiającego strat w zawodzie oraz doskonalenia zawodowego, które są skoordynowane, spójne, dysponują odpowiednimi zasobami i cechują się odpowiednią jakością. Działania te powinny przyciągnąć do zawodu nauczyciela osoby o wysokich kwalifikacjach i skłonić je do pozostania, powinny rozwiązać wskazane trudności, pomóc uczniom w pełni wykorzystać swój potencjał oraz stworzyć środowiska szkolne, w których nauczyciele wymieniają się doświadczeniami i kładą nacisk na postępy uczniów.

UZGODNILI NASTĘPUJĄCE PRIORYTETY EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY W DZIEDZINIE SZKOLNICTWA:

1. Zadbanie o to, by nabywano kompetencje kluczowe, zwłaszcza umiejętność czytania, pisania i liczenia, oraz by nabywano je w większym zakresie.

2. Zwiększenie kluczowej roli szkoły w promowaniu integracji społecznej i umacnianiu spójności społecznej przez zapewnienie wszystkim uczniom — zgodnie z zasadą równego dostępu — nauczania o wysokiej jakości.

3. Promowanie zawodu nauczyciela oraz ulepszenie szkolenia i doskonalenia zawodowego przeznaczonego dla nauczycieli i dyrektorów szkół.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY PRZY WSPARCIU KOMISJI

1. Wspólnie działały — w ramach otwartej metody koordynacji — na rzecz zwiększenia współpracy europejskiej, która pomoże promować priorytety polityczne przedstawione w niniejszych konkluzjach.

([1]) Dz.U. L 394 z 30.12.2006.
([2]) Konkluzje Rady Europejskiej, marzec 2006 (dok. 7775/06, pkt 23, s. 6).
([3]) Dz.U. C 300 z 12.12.2007.

2. Współpracując przy realizacji zalecenia dotyczącego kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, zwróciły szczególną uwagę na:

— zwiększenie umiejętności czytania, pisania i liczenia oraz promowanie nauki co najmniej dwóch języków obcych oprócz języka ojczystego,

— zwiększenie zainteresowania uczniów matematyką, naukami ścisłymi i przedmiotami technicznymi, aby od najmłodszych lat rozwijać u nich pasje naukowe,

— zwiększenie nie tylko kompetencji przedmiotowych, lecz także przekrojowych, zwłaszcza umiejętności uczenia się, oraz kompetencji społecznych i obywatelskich,

— poprawę metod oceniania w kontekście nauczania zindywidualizowanego.

3. Współpracując przy wdrażaniu konkluzji Rady w sprawie skuteczności i równego dostępu do systemów kształcenia i szkolenia, zwróciły szczególną uwagę na:

— zapewnienie dostępnej edukacji przedszkolnej o wysokiej jakości,

— zmniejszenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę,

— zwalczanie nierówności i zwiększanie integracji społecznej dzięki próbom ograniczenia niedostatecznych wyników wśród uczniów oraz próbom poprawy wyników szkół,

— zadbanie o to, by przechodzenie do innego rodzaju szkół i na inny poziom edukacji oraz podejmowanie różnych form uczenia się przez całe życie odbywało się bezproblemowo, zwłaszcza dzięki zwiększeniu dostępu do informacji, doradztwa zawodowego i poradnictwa oraz poprawie ich jakości,

— zapewnienie dostępu do możliwości i usług edukacyjnych o wysokiej jakości, szczególnie dzieciom i młodzieży, którzy z powodu trudności osobistych, społecznych, kulturowych lub ekonomicznych potrzebują szczególnego wsparcia, by mogli zrealizować swój potencjał edukacyjny,

— wczesne diagnozowanie trudności z nauką i opracowywanie rozwiązań opartych na bardziej zindywidualizowanych podejściach pedagogicznych, dostosowanych do potrzeb i umiejętności ucznia,

— terminowe zapewnianie wszystkim uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych odpowiednio dostosowanego wsparcia edukacyjnego, zarówno w szkołach ogólnych, jak i specjalnych,

— poprawę zarządzania szkołami i zwiększenie ich otwartości na świat zewnętrzny.

4. Współpracując przy wdrażaniu konkluzji Rady na temat poprawy jakości kształcenia nauczycieli, zwróciły szczególną uwagę na:

— zwiększanie atrakcyjności zawodu nauczyciela,

— umożliwianie wszystkim nauczycielom zaczynającym karierę zawodową korzystania ze zorganizowanych programów wsparcia,

— zwiększanie oferty i jakości programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli oraz poszerzanie uczestnictwa w tych programach,

— weryfikowanie polityki zatrudniania, doboru i mobilności nauczycieli oraz sposobów zachęcania ich do pozostania w zawodzie, tak by miały jak najlepszy wpływ na jakość kształcenia szkolnego,

— zwiększanie oferty wyjazdów zagranicznych dla nauczycieli, aby mogli podejmować dalsze kształcenie i szkolenie, zdobywać nowe doświadczenia zawodowe i poprawiać znajomość języków obcych,

— lepszy dobór i lepsze szkolenie dyrektorów szkół oraz rozwijanie ich kompetencji kierowniczych i pedagogicznych.

5. Z myślą o promowaniu wyżej wymienionych celów wykorzystały wszystkie stosowne instrumenty, takie jak otwarta metoda koordynacji, program „Uczenie się przez całe życie", siódmy program ramowy na rzecz badań i rozwoju technologicznego oraz — zgodnie z priorytetami krajowymi — Europejski Fundusz Społeczny.

6. Prowadziły regularny dialog na temat szkolnictwa — w tym na temat promowania w szkolnictwie i za jego pomocą kreatywności i innowacyjności — i włączyły w niego osoby podejmujące w państwach członkowskich decyzje polityczne.

ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI:

by przygotowując nowe strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na okres po roku 2010, zaproponowała odpowiednie formy współpracy i wymiany dobrych wzorców w dziedzinach, o których mowa w niniejszych konkluzjach.